

KIRÁLY IGNÁCZ**BULÁNYI ATYA, A KINCSET TALÁLT EMBER...****Bevezetés**

Kincseknek valami nagy értékűt mondunk. Egy értékszemlélet alapján megfogalmazott értéksorrendben a csúcst jelent. Jézus az Isten Országá szerint ezt a csúcst mondja menyegzőnek, lakomának, paradicsomnak, Életnek, hajléknak, drágagyöngynek... Kincseknek.

Hogyan talált erre a kincsre Bulányi atya, a mi Gyurka bácsink? Nem belébotlott, mint szerencsés megtaláló, hanem kimunkálta belőle és általa a történelmi helyzet, a családi és személyes kapcsolatai és személyiségének sajátosságai. Hogyan épült bele életébe és segítségével a mi életünkbe ez a kincs? Nem formális tekintélyi alapon, nem az engedelmisség hagyományos szemléletéből, hanem a személyes és egyéni felelősségre épülő, Jézus Istenére, Gyurka bácsira és egymásra figyelő lelki ismereteink szabad döntése alapján.

Ezekről szóló gondolataim magukon hordozzák azt a személyes szeretetből fakadó elfogultságot és azt a kritikus tárgyilagosságot, melyet a 41 éves testvérbarátság, a lelki apa-fiú kapcsolat jelent, annak minden örömeivel és nehézségeivel.

Istenkapcsolat kincse**Imaélet**

Gyurka bácsi nem volt istenélményekkel teli misztikus, nem élte és nem tanította célként az imádkozást. Piarista kisdíakként „elandalított a vallásosság”- írja (Önélet 43). Istenélménynek vallja, mikor a beöltözés előtti lelkigyakorlaton elhatározza: „Soha az életben többé ki nem akarom nyitni a számat” (Önélet 36). Ebből a nagy elhatározásból majd annyi marad, hogy a leányoktól való önvédelmében az öt év egyetem alatt hölgyekkel beszélgetést soha nem kezdeményez.

Misztikus élmények nélkül is imádkozó ember. Túl a kötelező és katolikus szerzetesi imákon, miként Jézus is, minden nagy döntését, problémamegoldását imában igyekszik tisztázni. Például mikor a Bokor egyre fokozódó egyházi ellehetetlenülése és küldetésbeli elbizonytalanodása nyomasztóvá vált, 1972-ben Alsószentivánba megy Dombi Feri bácsi plébániájára, ahol három napig teljes egyedülétet, teljes csendet megvalósítva imádkozik, gondolkodik. Ennek gyümölcse az általunk ma is imádkozott Fatimai hiszekegy és a ma is a Bokor imaéletét meghatározó Lélekváró elmélkedések, melyeket évente százegynéhányan írunk. Kincset talált az imában, az istenkapcsolat eszközének kincsét. Az ima eszköz volt számára az Istennek tetszeni akarás útján és számomra is azzá lett. Mondhatom talán úgy is, hogy a Bokor számára is azzá lett, hiszen mi idősebbek mély lelki élményként emlékezhetünk a nagycsütörtöki egész éjszakás virrasztásainkra, lelkigyakorlatos szentségimádásainkra...

Vallási élet

Beleszületett egy magyar jobbágyi és sváb gyökerű kismemesi családba, ahol megtapasztalója, szemtanúja lehetett apja megtérése. Ez a megtérés mély nyomot hagyott benne. Kisfiúként ő nem autósat, nem katonásdit játszott, hanem paposkodott. No, nem lebegett szentként a föld felett. Atyai dorgálások és atyai pofonok terelték a kötelességteljesítésre és így nevelődött a teljesítmény központúságra. Amikor majd tanulmányi sikereket ér el, visszaigazolónak számára a kemény

elvárások, legalábbis akkor még, és utána sok éven keresztül szóba áll az atyai pofonok lehetőségével a szeretettörvényen belül. Természetes út vezetett számára a piarista iskolához és a rendhez. Kincset talált az ottani fegyelemben és a magas követelményekben. Talán nem tiszteletlenség mondanom, hogy a piaristáknál megtalálta az apai szigor kegyes változatát. Ez a vallási és szerzetesi élet alapozza meg Gyurka bácsiban a Bokor, Egyházat megújítani akaró célkitűzését. Ezt konkretizálja majd 45-ben a horvát jezsuitával való találkozása. Akit, amit nagyon szeretünk, annak Istennek tetszőbbé segítségét fontosnak tartjuk. Gyurka bácsi erre alkalmas felnőtt keresztényeket akart nevelni, akik „nem hordják mások zsebében a lelkiismeretüket”. Sem a püspökében, sem a Bulányiében...

Ez a teljesítményközpontúság sok gondot okozott, mikor már nagyobb létszámú kisközösség volt Gyurka bácsi körül. Úgy akarta átadni nekünk az elsősorban önmaga felé támasztott magas követelményeket, hogy mi is tegyük ugyanolyan magasra a mércénket. A szónak, az érveknek olyan rengeteg időt, energiát szánt, hogy muszáj volt valahogy dűlőre vinnünk vele a dolgokat. Például, a kincset talált ember keménységével egy évig érvelt, míg elfogadtatta velünk, hogy kell a Bokorban a képviselői rendszer (1973-74). Csak az érvek hatották meg. Ezzel a rámenős, érvekre épülő hozzá állással nyert meg sokunkat és távolított el magától sokakat. Egyik eltávolodó mondta neki: „Benned az ügy megette az embert.” Sokunkban viszont ez erőforrás lett, mert együtt működve megismerhettük és megszerethettük benne az embert. Megilletődve hallottuk az elmarasztalásnak szánt mondatot a kollaboráns Lékai bíborostól: „Maguk olyan erősen képviselik a szeretetet, hogy az már eretnokség.” Az ez irányú radikalizmus kincse vállalható volt számunkra.

Szellemiség kincse

Gyurka bácsit legerősebben meghatározó kincs a *szellemiség*. 2005-ben azt írja, hogy „Felfedeztem az evangéliumot. Amit most 87. évemben mondok, az már 1949-ben kész volt” (Önéletírás 47). Annyi pontosítás azonban indokolt, hogy ezt folyamatában kell érteni. A kommunista diktatúra erőszakra épülő rendszerében kincset talált Gyurka bácsi az erőszakmentesség jézusi tanításában, 49-ben. De már a negyvenes évek elején, a KALOT-vezető jezsuita Nagy Töhötöm forradalmár Jézus-képénél többet mondott számára a mélyen tisztelt és szeretett piarista Nagypapa (Zimányi igazgató úr) szelíd Jézus-képe (Önélet 79). Az erdélyi regős körúton már 41-ben vállalja a cserkészek vádját: „A tanár úr nem magyar!” Ugyanis a tanár úr nem akar oláh vérben gázoló magyar diadalt. Ez az evangéliumi szellemi folyamat majd a hatvanas években, a KIO (Keresétek az Isten Országát) megírásával teljesebbé válik, mikor az egész, Jézus ajkára adott anyag alapján eljut a Szeretet-Isten fogalmához, a hármasság eszményéhez, az adás, szolgálat és békeségteremtés szellemi kincséhez. Tudni kell azonban, hogy ehhez a hatalmas szellemi munkához kellett az a motiváció, hogy „Kinek a katonája vagyok én?”. A Vatikán és a magyar ateista-kommunista kormány részleges megegyezésével Gyurka bácsiban összeomlik eddigi életének, törekvésének, áldozatvállalásának értelme (1964). Mi értelme volt az üldöztetésben a Jóisten becsületéért, az Egyháza megmentéséért és megújulásáért küzdeni? Hiszen a kommunista üldöztetés után jött a kollaboráns hierarchikus, főpapi üldöztetés. Istenem, mennyire szenvedett emiatt! Kincset talált ember kellett, hogy legyen Gyurka bácsi, hogy olyan kemény fegyelemmel el tudta viselni mindhalálig, hogy az egyházmegújításra áldozott életét és életművét leeretnekezték, integrálhatatlannak bélyegezték azok, akiket így, vagy úgy szolgává tett az ateista hatalom.

Alapfogalmunkká tette Gyurka bácsi a *metanoiát*, a *tudatátalakítást*. Ami a fejünkben, az a szívünkben és olyan lesz az életalakításunk is. Rendetlen fejekből születnek a rendetlen életek. Tehát minőségi szellemi életre kell törekednünk. Tanítványokként kezdünk, hogy magunk is tanítókká váljunk. Jézusi tájékozódású tanítványokból Jézusi tájékozódásra segítő tanítókká kell lennünk. Az evangéliumok Jézusa, a történeti Jézus az igazodási pont. Gyurka bácsi kincset talált és igyekezett bennünket is rávenni először a kincskeresésre, majd a megtalálás örömére. Emlékszem, Halásztelken a kisközösségben velünk állította össze a Merre menjek? hittankönyv fejezeteihez feltett kérdéseket és mi lelkesen az együtt munkálkodás-alkotás örömeivel dolgoztunk... Pár hónap múlva megtudtuk, hogy a hittankönyv már akkor készen volt, de jó pedagógusként együtt működésre nevelt.

Nem a megtévesztés sértődöttsége, hanem a keresés nagy öröme maradt meg bennünk! Számomra nem volt terhes a szöveg- és fogalomelemző munka, mert magaménak élhettem meg a kutatás örömét és az eredmény örömét is. Erre épülően számomra nem volt megemészthetetlen a KIO. Igaz, hogy aki ezen a folyamaton nem ment végig, annak előszörre a legolvasmányosabbat, a KIO IV. kötetét ajánlottam, Jézus életét. Lehet mondani, hogy egy piarista tanártól ez a szellemi erős hangsúly természetes. Igen, alapvetően a fejekben lévő rend határozza meg az életet és nem csupán karakter, nem a történelmi helyzet, nem rendi hovatartozás. Minden szellemi összevisszaság és elsekélyesedés ugyanis magában hordozza az áramlatoknak való kiszolgáltatottság, sodrottság veszélyét. Ma is tudjuk, hogy nem mindenki alkalmas tanárkodásra. De azt is tudjuk, hogy a tanítóvá levés jézusi formája nem tanárkodás, hanem valami egészen más: egy értékszemlélet fejlődőképes továbbadását jelenti szóval, példával, tettekkel és tapasztalatok megosztásával. Erre mindenki képessé válhat, ha akar. Gyurka bácsi határozott ebben: „Tanulás-tanítás nélkül nincs Isten Ország... nincs apostolkodás.” (Napló IV/106.o.).

Emberi kapcsolatok kincse

Mindannyian hosszú listát tudunk mondani arról, hogy kik is hatottak ránk életünk jobbá levési törekvése során. Gyurka bácsi listája is hosszú: Börzsei Márton és Juhász Miklós, Kolakovits és Mindszenty... és talán ott vagyunk a sor végén mi is, akikkel intenzív kapcsolatban volt.

Kisközösségi kincsek

Gyurka bácsi Jézus formai örökségének vallotta a *kisközösséget*. Így is állt hozzá. Mikor kiszabadulása után újra nekibátorodott, személyi kapcsolataiból ismét kisközösségeket szeretett egybe, bennünket, a Bokor 2. generációját. A kincs ebben az volt, hogy személyes testvéri kapcsolatok jöttek létre és sokszor barátságok is. Isten Országá kisközösségi építésének szándéka adta a radikális céltudatosságot. „Nincs időm, sem kedvem Bokron kívüli barátságokra”- írja Gyurka bácsi (Önélet 47). A kisközösségi imák mélysége bepillantást engedett és enged belső küzdelmeinkbe és örömeinkbe. A megszavazott témáról folytatott gondolatcsere ránevelt a fegyelmezett vitakultúrára, mert azt mondtuk, hogy körünkben nem illik össze-vissza beszélni, mert akkor nem jutunk semmire. Jó példa volt a közösségvezető Gyurka bácsi, aki kívárta a sorát a körben, legfeljebb arcjátéka, fintorai mutatták, hogy milyen nehéz betartania a hozzászólás fegyelmét. Csakis ezzel az önfegyellemmel lehet úgy közösségi életet élnünk, hogy ne vágjunk egymás szavába, hogy ne beszéljünk el egymás mellett, hogy előbbre jussunk az adott témában.

Emberhalásszá tette Gyurka bácsit a megtalált jézusi kincs. Amivel tele van az ember feje és szíve, arról nem lehet hallgatni, azt közkinccsé kell tenni. Ezt az egészséges emberi hozzá állást gyengítheti a szerénykedés, az alázatosság. Ugyanakkor erősítheti is az egymást megajándékozni akarás lelkiülete: ami engem boldogít, hátha a másikat is boldogítja majd. Nem beszélve arról, hogy ez Jézus határozott kívánsága az őt követni akaróktól. Biztattuk is erre az apostolkodásra egymást erősen. Egyéni adottságokra hivatkozó („nem vagyok én ilyenre alkalmas”) és a szerénységet erre is kiterjesztő háritások ellenére vannak kisközösségeink, melyek megújulási készségük esetén jó folytatói lesznek Jézus formai örökségének.

Családi kincsek

Sajátos a helyzet. Egy szinte nazirnak mondható vándortanító Jézus nyomán, egy coelebs szerzetes paptanár kincset találásából hogyan születnek normális családok? Ott kezdődik, hogy Jézus is, Bulányi atya is családba született. Küldetésük és egyéni döntésük alapján nem lettek családalapítók. Ha vérségi kötelékük gátolta küldetésüket, keményen helyre tették a rokoni kapcsolataikat. Gyurka bácsi fiatalon így sóhajt: „Csak meg ne rontson a testem, vagy a szeretet szüleim iránt!” (Önélet 41). Messze van még ekkor az evangélium Jézusának szeretet-fogalmától. Mikor oda eljut, világos lesz számára Jézus életigenlő tanítása. Meg is szenvedti ebből is adódóan a coelibátusi fogadalmát. Úgy megtalálni egy kincset, hogy mások élnek meg, nem csekély önfegyelmet feltételez. Erőt abból merít,

hogy „valakinek tartania kell a zászlót” - mondja, vagyis amely kincsre, és ahogyan rátette az életét, az ezt követeli tőle. Emlékszem anyukájának, Gizi néninek csendesen, de határozottan mondott sokkoló véleményére: „Ha egy pap megnősül, inkább haljon meg.” Megindultan gondolok arra, hogy mindezek ellenére mikor az én 'pap vagy papa' belső harcomat Gyurka bácsi megtudta, akkor nem a coelibátus és a papi élet szépségeinek sokszor ismételt kifejtésével reagált, hanem azzal, hogy közösen kerestük, hogy mit akarhat velem a Jóisten. Döntésemet elfogadta és római rendezését elősegítette. Az életigenlő jézusi szemlélet gyümölcseként, a szentháromságos Isten szeretetének földi lenyomataként értelmezte a házasságot és annak kiteljesedését, a családot. Számunkra ennek megtapasztalását jelentette az a sok segítség, biztatás, méltatás, mellyel átlagosnál nagyobb létszámú családukhoz viszonyult. Egyik gyermekünknek így dedikálta könyvét: „Nagyapai szeretettel, Gyb.” Tény, hogy nincs nép családok nélkül, nincs Isten Országa családok nélkül. Így ír erről: „A Bokor nem célebsz, hanem házassághangsúlyú. A hangsúly sohasem jelent kizárólagosságot, csak hangsúlyt.” (Örököljük. 244). Tehát a Bokorban otthont találhatnak a nem házasságban élők, a nem családok is.

Befejezés

Gyurka bácsi így vall a kincset talált ember küldetéséről: „Ha Isten szeretetre teremtette az embert, akkor a szeretet a földön lehetséges. Akkor a szeretet nem utópia. Akkor, aki szeretetet énekel, az elpídiát énekel. Az egyetlen érdemes éneket. Amely röviden csak ennyi: jónak kell lennünk.” (Örököljük 248).